

Od Redakcji...

Oddajemy do rąk naszych Czytelników pierwszy w roku 2022 numer czasopisma „Medycyna Nowożytna. Studia nad Kulturą Medyczną”. Zawartość tematyczna poszczególnych numerów pisma nie jest jednorodna, co było na ogół pewną zasadą Redakcji. Dzielono je jednak, co i tym razem czynimy, na różne gatunki analizy historycznej. Wyróżniamy zatem studia, ale też źródła i materiały, anachronika, omówienie zawartości archiwów i bibliotek. Dotychczasowe numery, jak dotąd, zawierały też dział recenzji, czasem kronikę z życia naukowego, podobnie będzie i tym razem.

W aktualnym numerze „Medycyny...” w myśl ogólnych założeń zgromadzono artykuły z różnych dziedzin czy specjalności medycznych, ale i rozwoju szkolnictwa akademickiego. W ostatnim przypadku reprezentacyjny może być artykuł Bożeny Płonki-Syroki, poświęcony rocznicy 75-lecia powołania polskiego Wydziału Medycznego i Farmaceutycznego we Wrocławiu¹. Dwa inne artykuły ukazują stan opieki nad chorym i kobietą rodzącą we włoskich szpitalach w czasach średniowiecza i nowożytnych. Jeden z nich jest autorstwa Mariana Surdackiego, który wielokrotnie już zamieszczał swoje prace o rozwoju europejskiego szpitalnictwa na łamach naszego pisma. Tym razem Surdacki pisze o personelu lekarskim Szpitala św. Ducha w Rzymie w XVII i XVIII w.² W kolejnym Anna Głusiuk, cofa się w swym opracowaniu kilka stuleci, analizuje zabezpieczenie położnicze włoskich kobiet w drugiej połowie XV w. Przedstawiając tę sytuację, korzysta z relacji świadka tych czasów – dr. Michała Savonaroli, absolwenta padewskiej uczelni medycznej, zatrudnionego w Ferrarze jako lekarz królewski i wykładowca w tamtejszej uczelni. Savonarola udokumentował obowiązujące wtedy wskazania dotyczące postępowania akuszerskiego. Jego wskazówki są zarazem swoistym poradnikiem kierowanym do ówczesnych kobiet, który przypomniała przy tej okazji Au-

¹ B. Płonka-Syroka, *75 lat polskiej medycyny i farmacji we Wrocławiu. Wybrane elementy historii wrocławskich uczelni wyższych. Część pierwsza (1945–1949)*, w bieżącym zeszycie.

² M. Surdacki, *Lekarze i chirurdzy w Szpitalu Świętego Ducha w Rzymie w XVII i XVIII wieku*, w bieżącym zeszycie.

torka³. Wiekiem XVII, a właściwie ówczesnymi środkami naturalnym i w leczeniu morowego powietrza zajęła się Anna Trojanowska⁴. Opisała rośliny lecznicze zalecane przez Szymona Syreniusza, a zawarte w *Zielniku* jego autorstwa, z 1613 r. Przy tej okazji Autorka ukazała powiększający się w czasach polskiego renesansu asortyment naturalnych medykamentów stosowanych w terapii, a będący, jak stwierdziła, „owocem rozwijanej [...] wiedzy o roślinach świata”, co było poniekąd pośrednim efektem odkryć, wypraw geograficznych, poznania nowych roślin, wprowadzanych stopniowo do praktyki medycznej. Do końca XVII w. poznano i wykorzystywano ok. 6 tysięcy gatunków ziół, podczas gdy w czasach średniowiecza znano terapeutyczne własności, jak pisze Trojanowska, ok. 1 tys., i to głównie z okolic południowej Europy i północnej Afryki. Syreniusz w swym *Zielniku* przedstawił jednak tylko część z nich, a niektóre zalecał w leczeniu morowego powietrza. Tematyka chorób zakaźnych, ale w aspekcie poznania przyczyn grypy, określeń fachowych tej choroby, jest kontynuowana w artykule Bożeny Urbanek. Autorka analizowała pod tym kątem treść pierwszych polskich podręczników o tej tematyce, a kierowanych do środowiska lekarskiego w międzywojniu⁵.

Zachęcamy zatem do zapoznania się z treścią proponowanych artykułów najnowszego numeru „Medycyny Nowożytnej”.

³ A. Głusiuk, *Michał Savonarola o trudnym porodzie w Ad mulieres Ferrarienses de regimine pregnantium et noviter natorum usque ad septennium*, w bieżącym zeszycie.

⁴ A. Trojanowska, *Rośliny lecznicze stosowane w czasie morowego powietrza opisane w Zielniku Szymona Syreniusza (1613)*, w bieżącym zeszycie.

⁵ B. Urbanek, *Grypa w polskich podręcznikach o chorobach zakaźnych z drugiej połowy XIX w i okresu dwudziestolecia międzywojennego (do roku 1939)*, w bieżącym zeszycie.